

Yüz Kazamas? E?ilimi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yüz Kazamas? E?ilimi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33543>

Özet

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i (YKEÖ), bireylerin sosyal ortamlarda veya utanç verici durumlara kar??la?t?klar?nda yüz k?zarma e?ilimlerinin yo?unlu?unu ve s?kl???n? ölçmek amacıyla geli?tirilmis? psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yap?n?n Türk kültürüne ve diline uyarlama çal??mas? sonucunda ortaya ç?km??t?r. 13 maddeden olu?an bu ölçek, yüz k?zarma e?ilimini tetikleyen durumlara göre iki temel faktör alt?nda toplanm??t?r: Ki?ilerden Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi ve Mahcubiyet Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi. Ölçe?in Türkiye örnekleminde yap?lan geçerlik ve güvenirlik çal??malar?, yüksek düzeyde iç tutarlılık ve yap?sal uygunluk göstermektedir.

Anahtar Kelimeler

Yüz k?zarmas?, sosyal anksiyete, mahcubiyet, psikometrik ölçek, uyarlama, sosyal fobi, utanç, yüz k?zarmas? e?ilimi.

Yazarlar

Abdülkadir Öztürk

Amaç

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin temel amacı, bireylerin sosyal etkile?imler s?ras?nda veya ki?isel olarak kendilerini utand?r?c? ya da mahcup hissettikleri anlarda ortaya ç?kan fizyolojik tepkisi olan yüz k?zarma e?ilimini sistematik ve güvenilir bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu ölçek, özellikle sosyal kayg?, sosyal fobi ve performans anksiyetesi gibi klinik durumlarla ili?kili yüz k?zarma tepkisinin yo?unlu?unu ve bu tepkiye verilen bili?sel/duygusal yan?tlar? ölçmeye yard?mc? olur.

Yap?

Ölçek, yüz k?zarma e?ilimi yap?s?n? iki ana boyutta ele almaktadır. Bu boyutlar, yüz k?zarmas?n? tetikleyen ba?lama göre ayr?lm??t?r ve toplam 13 maddeyi kapsamaktadır.

Ki?ilerden Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi (10 Madde): Bu faktör, genellikle kar?? cinsten ki?ilerle konu?mak veya sosyal bask? alt?nda olmak gibi do?rudan ki?ileraras? etkile?imler s?ras?nda hissedilen yüz k?zarma e?ilimini ölçer. Sosyal etkile?im anksiyetesi ile yak?ndan ili?kilidir.

Mahcubiyet Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi (3 Madde): Bu faktör, bireyin yanl??, utanç verici veya toplum taraf?ndan ho? kar??lanmayacak bir davran??ta bulunurken yakalanmas? gibi ki?isel

mahcubiyet veya suçluluk duygular?n?n tetikledi?i yüz k?zarma e?ilimini de?erlendirir.

Geçerlik

Ölçe?in Türkçeye uyarlama çal??mas?nda kapsaml? geçerlik analizleri yap?lm??t?r. Yap? geçerli?ini incelemek amac?yla, ölçe?in maddelerinin teorik yap?yla ne kadar uyumlu oldu?unu belirlemek için istatistiksel yöntemler kullan?lm??t?r.

Yap? geçerli?ini sa?lamak için, yayg?n olarak kullan?lan bir teknik olan Temel Bile?enler Faktör Analizi (Principal Components Analysis) uygulanm??t?r. Faktörlerin netle?tirilmesi ve ba??ms?zla?t?r?lmas? amac?yla Varimaks Dik Döndürme yöntemi kullan?lm??t?r. Ayr?ca, ölçüt geçerli?inin test edilmesi amac?yla, Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i ile teorik olarak ili?kili oldu?u dü?ünülen di?er ölçekler aras?ndaki korelasyonlar incelenmi?tir. Bu ili?kileri analiz etmek için Pearson Çarp?m Momentler Korelasyon Analizi kullan?lm?? ve ölçe?in beklenen d?? kriterlerle tutarl? sonuçlar verdi?i tespit edilmi?tir.

Güvenirlik

Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin güvenilirlik çal??malar?, iç tutarl?lık katsay?lar?n?n hesaplanmas? yoluyla gerçekleştirilmi?tir. Ölçe?in iç tutarl?lığı, iki farklı uygulama üzerinden de?erlendirilmi? ve sonuçlar, ölçe?in oldukça yeterli bir güvenilirlik düzeyine sahip oldu?unu göstermi?tir.

İlk uygulamada elde edilen genel Cronbach alfa de?eri .90 olarak hesaplanm??t?r. İkinci uygulamada ise bu de?er .85 olarak belirlenmi?tir. Alt ölçeklere ait iç tutarl?lık de?erleri de yüksek bulunmu?tur: Ki?ilerden Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi için birinci uygulamada .89, ikinci uygulamada .85; Mahcubiyet Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi için birinci uygulamada .77, ikinci uygulamada ise .75 olarak tespit edilmi?tir. Bu sonuçlar, ölçe?in maddelerinin ölçülmek istenen yapıya tutarl? bir şekilde ölçtü?ünü ve yüksek bir iç tutarl?lık sergiledi?ini kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Yap?lan Temel Bile?enler Faktör Analizi ve Varimaks Dik Döndürme i?lemi sonucunda, Yüz K?zarmas? E?ilimi Ölçe?i'nin 13 maddeden ve iki temel faktörden olu?tu?u belirlenmi?tir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in teorik olarak ölçmeyi amaçlad?? iki farklı yüz k?zarma e?ilimi türünü ayr??t?rmaktadır.

Faktörler ve içerdikleri madde say?lar? şunlardır:

Faktör 1: Ki?ilerden Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi (10 madde)

Faktör 2: Mahcubiyet Kaynaklı Yüz K?zarmas? E?ilimi (3 madde)

Araç

Test Tipi: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: 13 maddelik öz bildirim ölçe?i.

Derecelendirme: 5'li Likert Tipi Derecelendirme kullan?lmaktadır (1= asla - 5= her zaman). Bu format, bireylerin yüz k?zarma e?ilimlerini ne s?kl?kla ya?ad?klar?n? bildirmelerine olanak tan?r.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yeti?kinler ve yüksekö?retim ö?rencileri (Uyarlama çal??mas? üniversite ö?rencileri üzerinde gerçekleştirilmiştir).

Ya? Grubu: Genç yeti?kinlik (Çal??ma popülasyonuna ba?l? olarak).

Popülasyon Detaylar?: Uyarlama çal??mas?n?n yap?ld??? spesifik popülasyon, üniversite ö?rencileri örneklemdir.

Test Metodolojisi: Uygulama, kat?l?mc?lar?n belirtilen sosyal ya da utanç verici durumlarda yüzlerinin k?zarma e?ilimini 5'li Likert ölçe?i üzerinde i?aretlemesi esas?na dayan?r.

Anahtar Kelimeler

Sosyal etkile?im, öz bildirim, psikoloji, sosyal fobi, Likert ölçe?i, faktör yap?s?, psikometri.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Abdülkadir Öztürk

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Belirtilmemiştir.

?leti?im E-posta Adresi: akozturk73@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Belirtilmemiştir.

?zinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I? (Uyarlama Yay?n?): 2014

?zinler ve Ücret: Ölçe?in kullan?m izinleri ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar (Abdülkadir Öztürk) ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Akademik çal??malarda kullan?m için genellikle yazardan izin al?nmas? tavsiye edilir.

Kaynaklar

Öztürk, A. (2014). Yüz Kırmızı Etilim Ölçeği'nin geçerlik güvenirlik çalışması. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 9(4), 403-418. doi: <http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2014.9.4.1C0627>

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: [yuz-kizarmasi-egilimi-olcegi-toad.pdf](#)

Yüz Kırmızı Etilim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kişilerden Kaynaklı Yüz Kırmızı Etilim (10m): Karşı cinsten biriyle konuşurken

Mahcubiyet Kaynaklı Yüz Kırmızı Etilim (3m): Yanlış ya da utanç verici bir şey yapıyorken yakalandığımda